

Teorija književne istorije

Nauka o književnosti se deli na tri grane: na teoriju književnosti, književnu kritiku i književnu istoriju. Istorija književnosti, koja je predmet bavljenja ovog rada, jeste određena sinteza teorije književnosti i književne kritike, koja za zadatak ima proučavanje istorijskog razvitka književnosti. Pri tom, ona daje književnokritičku ocenu pojedinih dela i pisaca u opštem kompleksu istorijskog sagledavanja karaktera i tendencije razvitka jedne književnosti. Književna istorija se može baviti istorijskim razvitkom književnosti jednog naroda, epohe, sumirajući u svoja ispitivanja pojedinačne pisce, njihova dela, književne pravce, čak i duhovnu klimu datog vremena. Na osnovu teorijskih pretpostavki, obzirom da se književna istorija ne zasniva na sirovim činjenicama, već na teorijama i pretpostavakama, ona ocenjuje i daje svoj sud o o umetničkoj vrednosti određenih dela i pisaca, pri tom vodeći računa o vremenskom momentu nastanka tih dela. Na izvestan način, književna istorija je kompleksnija od književne kritike, sa kojom korelira, iz razloga što ona proučava i tumači književna dela iz dve perspektive – s gledišta sadašnjosti i s gledišta istorijske prošlosti tih dela. Opet, ako shvatimo težnju književnih istoričara da nam predstave i objasne prošlost, nemoguće je ne zapitati se o problemu objektivnosti takvih prikaza. Koje je načelo i merilo objektivnog prikazivanja prošlosti, u koji se neće uplesti ličnost istoričara, njegov sistem vrednosti i okruženje u kojem bitiše? Takvo pitanje ostaje bez daljeg odgovora, sa tendencijom razrešenja u nastupajućim godinama bavljenja književnom istorijom.

Književna istorija se može baviti književnošću samo jednog naroda, pri čemu se smatra nacionalnom istorijom književnosti, ali se može baviti i komparacijom više nacionalnih književnosti, obuhvatajući i vrednujući najbolja dela svih tih književnosti. Kao takva, zove se opštom istorijom književnosti. Istorija književnosti svoju bazu zasniva na traganju tačke od koje istorija započinje, te tako, recimo, nacionalna književna istorija traži svoje korene u počecima stvaranja nacionalnog identiteta.

Na izvestan način, književnu istoriju možemo odrediti i kao specifičnu vrstu književnosti, zato što tkivo kojim se ona bavi – tekstovi dela, godine izdanja, izdavači, nisu događaji književne istorije. Oni to postaju tek kad se sve činjenice sliju u pripovedni tok. Zato se mnoge istorije književnosti mogu posmatrati kao umetnički poduhvati, u kojima je književni istoričar pokazao svoj talenat i određeni stepen kreativnosti. Književni istoričar se susreće sa mnoštvom zahteva na svom putu pisanja istorije: poznavanjem

teorijskih poteškoća, neophodnošću da nosi u svesti što veći broj dela, književnih perioda, kao i njihov hronološki raspored.

Ekspanzija književne istorije nastala je u 19. veku sa primenjivanjem modela prirodnih nauka na književnost. Od tog doba, u metodologiji proučavanja književne istorije nastao je niz njenih vrsta i klasifikacija: pozitivistička, hermeneutička, marksistička, pozitivistička, strukturalistička književna istorija... Ovakve podele vršile su se na osnovu ideologija, ideja, filozofskih pogleda na neka od pitanja književne istorije i samo su išle na štetu književnosti, jer su mahom bile jednostrane i bazirane na spoljašnjim faktorima koji nisu imali mnogo veze sa srži same književnosti. Tako se, recimo, više pažnje posvećivalo istorijskoj periodizaciji nego književnoj, autoru nego delu, političkoj ili filozofskoj ideji nego umetničkoj obradi. Milivoj Solar razlog raslojavanja književne istorije vidi u hronologiji samih dela: *Ideja povijesti tako se metodološki svodi na osobine serijalnog rasporeda književnih djela, odnosno na osobine književne kronologije koja tako biva shvaćena kao osnovni kod povijesti književnosti.*¹ Ipak, čini se da to nije potpuna istina. Drugi deo istine leži u saznanjima da su se zagovornici različitih književnoistorijskih škola bavili različitim pitanjima i različitim predmetima, te je logično što su, na kraju, dolazili do različitih zaključaka.

Proučavanje istorije književnosti, naime, najpre se zasniva na opoziciji dijahronije i sinhronije, pri čemu bi njihovo koreliranje tokom analize dalo najpotpunije zaključke. Dijahronijskom aspektu nedostaje uvid u književni razvoj u celini, a sinhronijskom vremenski određene književne pojave. Zato je najbolje pratiti razvoj književnih fenomena u spoju sa znanjima iz razvoja književnosti u celini. Na određeni način, dijahronija u startu određuje prepoznavanje istorije, jer hronologija podatke već klasifikuje na određeni način i uspostavlja red među njima. Tradicionalna istorija književnosti favorizuje književno vreme nad istorijskim i često odstupa od hronologije, te se zato u takvim književnim istorijama može sresti nešto što se može nazvati književnim vremenom – vremenom koje neke datume ispusti, a ograniči se samo na one koji su puni književnim značenjem.

Još jedno dihotomsko raslojavanje istorije podrazumevalo je podelu spram spoljašnjih i unutrašnjih metoda. To je podrazumevalo da se delu može pristupiti na dva načina – spoljašnjim pristupom preko odnosa sa svetom koji okružuje delo (društvenim okolnostima, istorijskim prilikama,

---

¹ Milivoj Solar, *Ideja povijesti i povijest književnosti*, zbornik *Teorija istorije književnosti*, Srpska akademija nauka i umetnosti, Naučni skupovi, knjiga XXXV, odeljenje jezika i književnosti, knjiga 6, Beograd, 1986, strana 5.

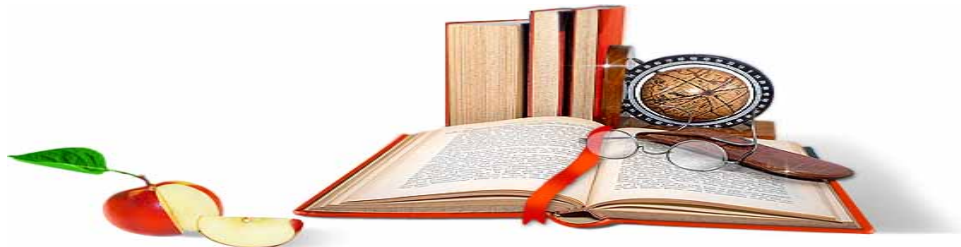
---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA

RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com